

indelta armén och Vermlands fältjägare skulle kunna inställas, hvarigenom besparades såväl det nuvarande anslaget af 1,322,300 kronor som den för året begärda förhöjningen af 388,000 kronor. Likaså öfningarne medbeväringsens andra klass, hvarigenom besparades ungefär 300,000 kronor samt dertill den för året äskade förhöjningen af 248,000 kronor. Tillsammans utgjorde detta en summa af 2,258,300 kronor, hvartill komme besparingar af dagsverken, hvilka komme jordbruket, vårt lands hufvudnäring, samt andra industriella företag till godo, oberäknad den fördel och besparing det beredde allt det vapenskyldiga manskapet.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag föreslå,

att nästkommande års öfningar med indelta hären och andra klassens bevärning måtte inställas.

Stockholm den 28 Januari 1879.

Olof Andersson.

N:o 97.

Af Herr **J. Sandvall**: *Om utvidgning af Hjo tvåklassiga pedagogi till treklassigt läroverk.*

Man har på senare tider allt mer insett behovet af den reala undervisningens bättre tillgodoseende än hittills, och detta samhällskraf har jemväl blifvit af Kongl. Maj:t erkändt samt vid mer än ett tillfälle af Riksdagen framhållet och behjertadt. Frågan om ett ändamålsenligt ordnande af denna del af den allmänna undervisningen är ock utan tvifvel af den största betydelse för landets utveckling, och i 1873 års Riksdags framställning härom låg ett tydligt tillkännagifvande af Riksdagens åsigt, att häruti ännu fattades mycket, särskildt beträffande möjligheten att genom den offentliga undervisningen främja industrien och andra näringar. Tid efter annan har Riksdagen också gått Kongl. Maj:ts framställgar till mötes i detta afseende samt enskilda orters högt uttalade önsk-

ningar och behof, dels genom inrättande af nya treklassiga läroverk, dels genom pedagogiers och tvåklassiga skolors förändring till tre- och, der behofvet så påkallat, femklassiga elementarläroverk.

Det är numera en allmänt erkänd sanning, att pedagogierna ej göra den med dem afsedda nyttan, och mer än en gång har man framhållit, att deras så väl som det tvåklassiga elementarläroverkens tid är förbi. Folkskolorna hafva nemligen nu nått den utveckling, att de på ett vida bättre sätt förmå fylla det bildningsbehof, som detta slags läroverk varit afsedda att tillgodose. Med de ökade fordringar, som nu ställas på hvarje yngling, han må egna sig åt hvilken näring som helst, är emellertid för honom nödvändigt att hafva inhemtat åtminstone det mått af kunskaper, hvilket 1874 års skolkomité satte såsom lägsta avslutningskurs, men som en tvåklassig skola omöjligen medhinner att lemna. Då derjemte kunnighet i teckning allt mera anses och bör anses såsom oundgängligen behöflig för nästan hvarje yrke, men de tvåklassiga pedagogierna äro i saknad af lärare i detta ämne, framstår så mycket klarare behofvet af dessa skolors utvidgning, helst flertalet af de från dem afgångne omedelbart egna sig åt det praktiska lifvets sträfvanden. För hvarje omtänksam fader ligger också nyttan af att ej nödgas allt för tidigt från hemmets uppfostrande inflytande skilja det kunskapssökande barnet klar, liksom att tillfälle genom en enklare avslutningskurs gifves för att få barnets anlag pröfvade, innan föräldrar och målsmän träffa åtgöranden för dess framtida bestämmeelse. Då de ifrågavarande undervisningsverken derjemte, såsom erfarenheten gifvit vid handen, äro lika eftersökta af den närmare landsorten som af stadens befolkning, är deras ändamålsenliga ordnande för stad och landsbygd af lika stort gagn och betydelse.

Af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket till innevarande Riksdag inhemtas, att Kongl. Maj:t på ansökan af Motala köpings kommun föreslagit Riksdagen att för upprättande af ett nytt treklassigt allmänt läroverk i Motala bevilja ett belopp af 6,900 kronor, hvaremot en liknande ansökning från Hjo stad, ehuru af vederbörande domkapitel på det varmaste förordad, om dervarande tvåklassiga pedagogis förändring till treklassigt läroverk, icke synes hafva vunnit något afseende. Då jag därför tager mig friheten föreslå Riksdagen beviljandet af det härtill nödiga, högst obetydliga anslagsbeloppet, sker det i den förvisning att Riksdagen, trots statsverkets mindre fördelaktiga ställning för närvarande, icke skall tveka att tillgodose ett verkligt samhällsbehof, hvars fyllande kan ske utan någon nämnvärd uppoffring för statskassan, på samma gång ett steg derigenom ytterligare tages till en tidsenlig reform af denna vigtiga undervisningsgren.

Skolan i Hjo, stiftad af hertig Karl och först i senaste tider ut-

vidgad till tvåklassig pedagogi, är belägen i en folkrik och industriös landsort och af alla skolor i länet på längsta afståndet från stiftsstad och högre allmänt läroverk. Stadens och ortens behof af en jemnt fortgående och vidsträckt undervisning för sina barn, än den en tvåklassig pedagogi förmår lemna, har derfor blifvit allt känbarare. För att i någon mån afhjelpa denna brist har sedan flere år tillbaka hvardera af skolans två klasser varit delad i två afdelningar med olika kurser och till en del äfven olika ämnen, beroende på vidgade framsteg hos lärjungarne. Till följd af härmed sammanhängande olägenheter har antalet af hvarje läsår från skolan afgångne lärjungar varit ovanligt stort i förhållande till lärjungeantalet i dess helhet, vanligen närmare en tredjedel. Häraf framgår att, om en tredje klass funnits och de afgångne sålunda egt tillfälle att ännu ett år qvarstanna vid skolan, lärjungarnes antal kommit att rätt betydande ökas. Sedan på domkapitlets i Skara förordande Kongl. Maj:t i skrifvelse den 10 Maj 1878 medgifvit, att en tredje lärare finge vid Hjo pedagogi under läsåret 1878—1879 anställas och undervisningen till det omfång utsträckas, som med de sålunda tillgängliga lärarekrafterna lämpligen kunde ske, har också allmänheten visat större lust att åt skolan anförtro sina barn, ity att vid innevarande läsårs början ej mindre än 18 nya lärjungar inskrifvits, hvarigenom och då till följd af i nyssnämnda nådiga bref medgifna utvidgning af skolan ingen lärjunge vid sistlidne termins slut afgick, antalet lärjungar nu uppgår till 53. Af rikets 21 treklassiga läroverk hade under sistlidne vårtermin endast 4 (fyra) ett större lärjungeantal, de fleste deremot ett tjugotal mindre. Af den kongl. propositionen inhemtas, att det sedan tvenne år bestående privata läroverket i Motala i medeltal haft 50 lärjungar.

Redan 1862 uppförde Hjo stad ett för tre klasser tillräckligt rymligt och sundt beläget *läroverkshus af sten*, innehållande tillika passande *rektorsbostad*. År 1871 uppfördes, äfvenledes på stadens bekostnad, ett med vederbörlig materiel försedt *gymnastikhus* af trä, hvarjemte dertill hörande rymlig lekplan uppläts och inhägnades. Hjo samhälle har viligt underkastat sig dessa uppoffringar, under förhoppning att dess skola skulle blifva till treklassigt allmänt läroverk utvidgad. Vid skolan finnas två större *stipendiifonder*, hvaraf den ena å 2,713 kronor donerats af framlidne Fil. mag. J. Andersson med anledning af konung Oscar I:s förslag om skolans upptagande å elementarläroverkens stat, hvilket emellertid under dåvarande förhållanden icke vann framgång. Af tvenne andra stipendiifonder utgå hvarje år 165 kronor såsom *bidrag till lärarens aflöning*, med hvilken summa statsverkets utgifter till Hjo pedagogi sålunda årligen minskas.

Redan detta läsår verkar skolan, såsom ofvan är nämnt, på grund af Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd såsom treklassigt läroverk. Aflöningen

till extraläraren bekostas af enskilda personer. Lärjungeantalet, som redan nu är för stort för undervisningens meddelande på endast två klasser, blir utan tvifvel nästa hösttermin ännu större. För nästkommande läsår blir sålunda än mer behöfligt att undervisning meddelas på tre klasser; men den enskilda välviljan kan svårligen, i synnerhet under nuvarande förhållanden, än ytterligare tagas i anspråk, hvarför skolan och dess lärare för undervisningens ordentliga upprätthållande skulle komma i verklig förlägenhet, så framt ej Riksdagen ville behjerta och tillgodose skolans och ortens behof.

På grund af hvad jag sålunda anfört och då samma grunder, som i den Kongl. propositionen anföras för upprättandet af ett nytt treklassigt läroverk i Motala, i väsentliga delar äro för handen äfven beträffande förändringen af Hjo tvåklassiga pedagogi, samt då vidare denna förändring med endast en obetydlighet, eller omkring 2,400 kronor, komme att öka statsutgifterna och då sålunda tidens ekonomiska svårigheter ej torde kunna lägga några hinder i vägen härför, tillåter jag mig vördsamast föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att Hjo tvåklassiga pedagogi, under enahanda vilkor som för beviljandet af dylika anslag hittills stadgats, må till treklassigt allmänt läroverk förändras, samt bevilja härför erforderligt anslag.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1879.

J. Sandvall.

N:o 98.

Af Herr **A. J. Lyth**: *Om underdånig skrifvelse angående utläggande af ett fyrskepp på grundet Kopparstenarne.*

Bland undervattensref i norra delen af Östersjön finnes knappt något för sjöfarten farligare och mera hinderligt än Kopparstenarne.